6.11.2024 FIVA/2024/1803
SP/FIVA-EI RAJOITETTU
Julkinen

Talousvaliokunta

Finanssivalvonnan lausunto HE 157/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Talousvaliokunta on pyytänyt Finanssivalvonnalta lausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä.

Hallituksen esitys sisältää kaksi Finanssivalvonnan toiminnalle merkittävää ehdotusta:

1. Muutos lakiin rahanpesun selvittelykeskuksesta, jonka perusteella Finanssivalvonta saisi käyttää rahanpesurekisterin tietoja nykyistä laajemmin ja
2. Lakiin Finanssivalvonnasta tehtävä muutos, jonka perusteella Finanssivalvonta saa luovuttaa tietoja Suojelupoliisille kansallisen turvallisuuden kannalta merkittävissä tilanteissa.

Ensimmäinen muutos tähtää siihen, että luottolaitosdirektiivin mukainen rahanpesutietojen vaihto saadaan toteutettua Suomessa. Nykyisen lain sanamuodon mukaan rahanpesun selvittelykeskuksen tietojen käyttö on mahdollista ainoastaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvonnassa. Luottolaitosdirektiivi edellyttää kuitenkin, että tietoja voidaan hyödyntää mm. arvioitaessa luottolaitoksen toimiluvan edellytyksiä, arvioitaessa laitoksessa merkittävässä tehtävässä olevien luotettavuutta (fit and proper) ja suoritettaessa luottolaitokseen nk. valvojan arviota laitoksen kokonaisvaltaisen riskitilanteen selvittämiseksi.

Tietojenvaihdon tavoitteena on tällöin laajasti estää sellaisten henkilöiden tai tahojen osallistuminen luottolaitoksen toimintaan, joilla voi olla yhteyksiä rahanpesuun tai terrorismin rahoittamiseen. Lisäksi luottolaitoksen tuotteet tai palvelut tai muut sen toiminnassa havaitut riskit voivat altistaa sen rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen kohonneelle riskille, vaikka toiminta sinänsä olisi rahanpesun estämistä koskevien lakien ja määräysten mukaista.

Käytännössä Finanssivalvonta tekisi tietopyynnön Rahanpesun selvittelykeskukselle, jossa se kuvaa havaitsemiaan riskiä kohottavia tekijöitä tai seikkoja, joiden perusteella esimerkiksi merkittävän määräysvallan hankkimiseen ryhtyvä taho olisi rahanpesun kannalta riskitekijä. Tapauskohtaisen lopullisen ratkaisun tietojen luovuttamisesta tekee aina rahanpesun

selvittelykeskus. Tietopyyntöjen määrän arvioidaan olevan 20–25 tapausta vuodessa.

Finanssivalvonta katsoo, että esitetty lakimuutos on välttämätön tietojen laajemmassa käytössä ja arvioitaessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiä moniulotteisesti.

Toisen lakiehdotuksen tavoitteena on antaa Finanssivalvonnalle laissa määritelty oikeus luovuttaa tietoja Suojelupoliisille, jos Finanssivalvonnan tietoon tulee terrorismin rahoittamiseen tai kansallisen turvallisuuden vaarantumiseen viittaavia seikkoja. Suojelupoliisi ei ole enää tiedustelulakien voimaantulon jälkeen esitutkintaviranomainen, ja tällä hetkellä Finanssivalvonnalle on annettu oikeus tietojen luovuttamiseen vain esitutkintaviranomaiselle.

Finanssivalvonta katsoo esitetyn muutoksen olevan erityisen tärkeä nyt, kun sen toimivaltaan on liitetty myös kansainvälisten talouspakotteiden mukaisten estotoimien valvonta. Fiva voi valvonnassa huomata kansallista turvallisuutta vaarantavia pakotteiden kiertämistä ja muita seikkoja, joiden saattaminen Suojelupoliisin tietoon on erityisen tärkeää.

Kysymyksessä olisi nk. spontaani tiedonluovutus, jossa Finanssivalvonta ei edellyttäisi Suojelupoliisin vastausta tai muuta ohjetta, vaan antaisi tiedon puhtaasti Suojelupoliisin harkintaan.

Muutoin Finanssivalvonnalla ei ole toimintasuunnitelmaan tai luonnokseen Hallituksen esitykseksi lausuttavaa.

FINANSSIVALVONTA

Samu Kurri
osastopäällikkö

Pekka Vasara
toimistopäällikkö